

**A KÉPZŐ ÉS IPARMŰVÉSZETI TEHETSÉGSEGÍTÉS
LEHETŐSÉGEI A NEMZETI TEHETSÉG PROGRAMBAN**

AZ MTT JUBILEUMI KONFERENCIÁJA

DEBRECEN 2014.09.20.

Kormos Dénes

MIRE TESZEK KISÉRLETET?

BEMUTATNI A VÍZUÁLIS KULTÚRA, MINT
MŰVÉSZETPEDAGÓGIAI IRÁNYZAT SZEMLÉLETÉNEK
ÉS A NEMZETI TEHETSÉG PROGRAM
SZELLEMISSÉGÉNEK KAPCSOLÓDÁSAIT

A VÍZUÁLIS NEVELÉS IRÁNYZATAI

Multikulturális művészetpedagógia: a kulturális identitás kialakítása

A nemzet-tudat megőrzése és a hagyomány ápolása érdekében az északi államokban a humanista és keresztény értékek újrafogalmazására kerül sor, míg az antik hagyomány letéteményesei a görög gyökerű kulturális hagyomány ápolásának fontosságát hangsúlyozzák. (*Chalmers*, 1981, *Smith-Shank* és *Hausman* szerk., 1994, *Boughton* és *Mason* szerk., 1999)

Integratív esztétikai nevelés

Magába foglalja a zenét és a vizuális művészeteket, viszont a tánc, a dráma, a film, a fotó csak helyenként, többnyire választható tantárgyként jelenik meg.

Az irodalom a nyelvhez kapcsolódva külön területet alkot.

Az irányzat a rajztanítás kezdeteitől jelen van, műhelyei közül az előbb Európában, majd az Egyesült Államokban is interdiszciplináris műhelyek sorát alapító Bauhaus művészképzése és a salzburgi Mozarteumban működő poliesztétikai alkotó és képzőhely talán a legnagyobb hatású. (Kárpáti)

A VÍZUÁLIS NEVELÉS IRÁNYZATAI

Középpontban a fogyasztó - a környezetkultúra és a design

A kortárs pedagógiában: a társadalmi kérdésekre érzékeny, de a vizuális képességfejlesztés fontosságát is szem előtt tartó rajzpedagógusok időről időre visszatérnek ehhez az immár másfél évszázados oktatási modellhez, a kézművesség, iparművészet és design oktatásához. Az északi országokban már a 19. század végén beépítették a vizuális nevelés és a technika tantervébe a fenntartható fejlődés ökológiai szempontú gondolatát.

A posztmodern vizuális nevelési modell

A társadalmi problémák iránt elkötelezett rajzpedagógia. "Posztmodernizmus a vizuális nevelésben = az élet a tartalom!" (Milbrandt, 1998)

Az irányzat elsősorban az Egyesült Államokban jellemző, de a 21. század elején teret nyert Észak-Európában, elsősorban Finnországban.

A változások középpontjában a művészet és a társadalom kapcsolata áll

A képzés-fejlesztés tartalma csak a növendék személyisége és az időszerű művészeti-társadalmi problémák függvényében aktualizálható. A műalkotást társadalmi produktumnak tekinti, amelynek lételeme a nyilvánosság; tudomásul veszi, hogy a mű létrehozásában a nézőnek is szerepe van.

A tehetséges fiatalok társadalmi felelősségének növelése .

A tehetséges fiatalok önszerveződésének elősegítése

- a tehetséges fiatalok együttműködését, közös tanulását, alkotómunkáját elősegítő megoldások terjesztése;
- a tehetséges fiatalok már megalakult szervezetei fejlődésének segítése;
- annak folyamatos áttekintése, hogy hol van lehetőség a tehetséges fiatalok további önszerveződő szervezeteinek megalakulására, ennek a jó példák bemutatásával, közös fórumok szervezésével történő bátorítása és támogatása;
- a tehetséges fiatalok szervezetei közötti együttműködés segítése

- **Az együttműködés, társadalmi összefogás ösztönzése:** A tehetségek segítése számtalan olyan társadalmi kapcsolatot generál, amely közösségeket teremt és összeköti a társadalom olyan csoportjait, amelyek a tehetséges fiatal segítésének célja nélkül egymással soha nem kerültek volna kapcsolatba.
- **A szociális tőke növelése:** Tehetségeket csak tehetséggel lehet segíteni. A tehetségsegítés színvonalas formái tehát kreatív megoldásokat kell, hogy kifejlesszenek. Ezek az új megoldások számottevő társadalmi innovativitást mozgósítanak.

A magyar vizuális nevelés hagyományosan alkotás-orientált művészetpedagógia, amelyben a tanuló elsősorban az alkotó folyamat során szerez befogadói élményeket és tapasztalatokat.

A vizuális önkifejezési képesség fejlesztése feladatai szintén az alkotási folyamatban jelennek meg:

- esztétikai felismerések alkalmazása a képalakításban, plasztikai formálásban, szín, folt, vonal, anyag stb. viszonyainak próbálgatásaiban, reprodukciós és szelekciós gyakorlatokban;

- érzelmi kapcsolatok, hangulati motivációk, esztétikai jelleg kifejezése (pl.; csend, könnyűség, báj);
- komponálás;
- anyagok, eszközök megismerése (a képzőművészetben és tárgykultúrában);

- A személyesség motívumainak érvényre juttatása a látványból, belső képből induló képalakításban és plasztikában;
- Törekvés a személyes arculat tisztább megmutatására a témaválasztásban, színhangban, a kompozíció jellegében (Nagy, 2000, 270-271)

•A közösségi tér gondozása
KÖRNYEZETALAKÍTÁS KÖZÖS ALKOTÁSI FOLYAMAT

KÖRNYEZETALAKÍTÁS KÖZÖS ALKOTÁSI FOLYAMAT

A diákmentorok bevonásával megvalósuló, itt bemutatott jó gyakorlatok mindegyike olyan tevékenység, amely egy adott földrajzi térség, társadalmi közösség, a Művészetek Völgye települései, vendégei; Badacsony város, a településen gépkocsival átutazók, a város strandját látogatók; illetve a badacsonytomaji Tatay Sándor Iskola közössége - érdekében készült.

*A nyilvánosság bevonásával zajló, illetve a nyilvánosságot is érintő **műhelymunka jó lehetőséget teremtett arra, hogy a nagyközönség számára is láthatóvá váljon a művészeti iskola, a művészeti nevelés társadalmi hasznossága, a tehetséges gyermekek tehetségfejlesztésében betöltött szerepe és feladatvállalása az adott közösség és környezet gazdagításában.***

KÖRNYEZETALAKÍTÁS KÖZÖS ALKOTÁSI FOLYAMAT

A jó gyakorlatok során megvalósult fejlesztések

- a tanulói képességek erős és gyenge oldalának fejlesztése,
- a problémaérzékenység és az együttműködési készség kialakítása,
- környezetvédelmi elköteleződésre, társadalmi érzékenységre való nevelés,
- a tervező, megjelenítő és kifejező készségek fejlesztése,
- a munka iránti elhivatottság, a felelősségteljes személyiség kialakítása,
- az önálló ismeretszerzés módszereinek elsajátítása,
- az elsajátított ismeretek alkalmazási képességének kialakítása,
- az önismeret fejlesztése,
- a társadalom iránti elköteleződés kialakítása.

Részletek az idegenforgalmi halász tehercsokeiból

Összefoglalás

A kortárs művészetpedagógiában, tehetségsegítésben felhasználható irányelvek

- A mintakövetés helyett a problémamegoldásra fókuszál.
A képzés tartalmát nem műfaji, technikai stúdiumok mentén szervezi, hanem problémák köré csoportosítva, vagyis az adott problémákhoz keresi a legmegfelelőbbnek tűnő megoldásokat és nem a megoldási lehetőségekhez (technikai adottságok, készségek, képességek) az alkalmazási lehetőségeket.
- A képzés tartalma csak a növendék személyisége és az időszerű művészeti-társadalmi problémák függvényében aktualizálható.
- A tanítás helyett a tanulásra összpontosít, a mester helyett a növendékre.
- A hagyományok ismeretét nem öncélnak tekinti, hanem az alkotás szellemi alapjának, amely a közölhetőséget is biztosítja.
- Legfőbb értéknek a problémaérzékenységet, az adekvát "válaszok" keresését tartja. A különбözés, a másság, az eredetiség (az egyéni stílus kialakítása) nem célja az alkotásnak, hanem forrása." (Bodóczy, 2003)

„A XXI. század tele van olyan kihívásokkal, amelyek új és új válaszokat kívánnak. Ezeket az új válaszokat az új módon gondolkodó, kivételesen intenzív életet élő tehetségek sokkal nagyobb eséllyel találják meg.

Emiatt is mondhatjuk, hogy a tehetségek egyre inkább a társadalom életbiztosításai”

/ Csermely Péter /

**KÖSZÖNÖM A MEGTISZTELTŐ
FIGYELMET!**

kormosnet@gmail.com